

ศาลยุติธรรม
Court of Justice

แนวคิดและหลักการคุณธรรมจริยธรรม

โดย พลเอก เอกชัย ศรีวิลาศ

ผู้อำนวยการสำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล

สถาบันพระปกเกล้า

www.elifesara.com

ekkachais@hotmail.com

การเรียนรู้ของเรา

เราเข้าใจและจดจำเนื้อหาสาระของความรู้ได้มากแค่ไหน

Lecture ฟังบรรยาย 5%

Reading อ่านหนังสือ 10%

Audio-Visual ใช้สื่อช่วย 20%

Demonstration ดูการสาธิต 30%

Discussion ถกเถียงอภิปราย 50%

Doing ได้ทดลองทำ 75%

Teaching ต้องนำมาสอนผู้อื่น 90%

How We Learn: Our Knowledge Retention

ธรรมาภิบาล

เป้าหมาย

ความสมดุลและเป็นธรรม ความ
สุจริต ความมีประสิทธิภาพ/ผล

โครงสร้างและวิธีการ

ความรับผิดชอบ ตอบสนองต่อความต้องการ
มีความโปร่งใส สร้างการมีส่วนร่วม

สภาพแวดล้อม

กฎหมาย ระเบียบ ประมวลจริยธรรม
การปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ วัฒนธรรม

องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล

การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล

ทัศนคติ พฤติกรรม

คุณธรรม
(Virtue)
จริยธรรม
(Ethics)

ธรรมาภิบาล
(Good
Governance)

การดำเนินงาน

ตนเอง

กลไก
ควบคุม

โครงสร้าง
ระบบ
กระบวนการ

ลดความสูญเสีย ขจัดรั่วรั่วไหล ป้องกันการทุจริต ประพฤติ และดำเนินการที่มิชอบ
เพิ่มประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ความคุ้มค่า โปร่งใส ตอบสนอง สุจริต ซื่อตรง เทียงธรรม

Do the thing right/Do the right thing

ทำในสิ่งที่ต้องทำ/ทำในสิ่งที่ถูกต้อง

- **Do the things right** ทำในสิ่งที่ต้องทำ จะเป็นการเลือกกระทำอย่างใดตามสถานการณ์ สภาพแวดล้อมและแรงจูงใจ โดยมีประสบการณ์และอุดมการณ์ของบุคคลเป็นปัจจัยสำคัญ
- **Do the right things** ทำในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นการตอบสนองต่อสถานะ บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบบนเงื่อนไขที่กำหนด มีมาตรวัดที่เป็นมาตรฐาน จารีตหรือบรรทัดฐานขององค์กรและสังคมเป็นเครื่อง

Do the thing right/Do the right thing

ทำในสิ่งที่ต้องทำ/ทำในสิ่งที่ถูกต้อง

- ผู้นำ จำเป็นต้องแสวงหาสรรค์สร้างนวัตกรรม ฉายให้เห็นแนวคิดทิศทาง ทำสิ่งที่สอดรับและเท่าทันสถานการณ์ ต้องกล้าหาญที่จะ “กระทำในสิ่งที่ต้องทำ” ให้สามารถนำความเจริญก้าวหน้า พร้อมรับการเผชิญปัญหา อุปสรรค และแข่งขันในโลกาภิวัตน์สมัยได้
- ผู้จัดการ “ทำในสิ่งที่ถูกต้อง” ยึดมั่นต่อวิธีการที่ดีที่สุด มุ่งสร้างความสำเร็จด้วยมาตรการ บรรทัดฐานและการดำเนินงานที่ถูกต้องตามระบบและวิธีที่กำหนด

สถานการณ์ปัญหาของประเทศไทยในปัจจุบันนี้

- ปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม
- เป็นปัญหาที่นับวันจะเลื่อมทราลง
- มีค่านิยมหลายอย่างที่นำพาสังคมไปในทางเลวร้าย เช่น วัฒนธรรมอุปถัมภ์ที่ก่อให้เกิดช่องโหว่ในการช่วยเหลือเฉพาะบุคคล วัฒนธรรมเกรงใจทำให้เกิดคนโกง วัฒนธรรมฉาบฉวย และวัฒนธรรมที่เกินงาม เป็นต้น

ปัญหาท้าทายทางจริยธรรมที่สำคัญของราชการไทย

1. การขาดการแทรกแซงจากสังคม
2. ความบกพร่องทางจริยธรรมของผู้นำ
3. ระบบอุปถัมภ์ที่ทำให้เกิดการใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวในองค์กร
4. การแทรกแซงทางการเมืองในการแต่งตั้งโยกย้าย
5. นโยบายการใช้งบประมาณของรัฐ
6. ขาดการร้องเรียนจากประชาชนและสื่อมวลชน

ปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม ของประเทศไทยในปัจจุบัน

- เป็นปัญหาที่นับวันจะเสื่อมทรามลง
- มีค่านิยมหลายอย่างที่นำพาสังคมไปในทางเลวร้าย เช่น วัฒนธรรมอุปถัมภ์ที่ก่อให้เกิดช่องโหว่ในการช่วยเหลือเฉพาะบุคคล วัฒนธรรมเกรงใจทำให้เกิดคนโกง วัฒนธรรมฉาบฉวย และวัฒนธรรมที่เกินงาม เป็นต้น

หัวใจของการสร้างสังคมคุณธรรมอยู่ที่อะไร

- อยู่ที่พลเมือง ต้องสร้างสังคมคุณธรรมด้วยมือตัวเอง ด้วยการคิด พูด และปฏิบัติไปพร้อมๆ กัน
- หน่วยงานต่างๆ ต้องทำสิ่งที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรมผ่านการให้รางวัล ยกย่อง เชิดชูเกียรติ ทำสื่อให้ความรู้ขยายออกไป
- รัฐบาลต้องประกาศเรื่องการสร้างสังคมคุณธรรมเป็นวาระแห่งชาติ และประกาศตัวว่าเป็นรัฐบาลคุณธรรม ฝ่าระว่างปัญหาที่เกิดขึ้นจากรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง และจัดการปัญหาอย่างทันท่วงที ซึ่งจะทำให้สังคมและประชาชนมีกำลังใจ
- คนไทยมีนิสัยโอบอ้อมอารี มีรอยยิ้ม มีน้ำใจ มีเมตตาพันธุ์แห่งความดีอยู่ในตัวทุกคน เพียงแต่เราต้องช่วยสร้างบรรยากาศให้เมตตาพันธุ์งอกงามจากนามธรรมสู่รูปธรรม
- ในไม่ช้า เราก็จะเห็นสังคมของคนดี สังคมที่มี “คุณธรรม” ในที่สุด

วัฒนธรรมประชาธิปไตยไทยมีลักษณะ:บางประการไม่เือต่อหลักรรรมากิบาล

- เรื่องสิทธิเสรีภาพ คนไทยส่วนใหญ่ยึดสิทธิเสรีภาพของตนเอง คาดหวังให้คนอื่นมีหน้าที่ต่อตน
- การเคารพความเสมอภาค มักเรียกร้องเมื่อต้องการเสมอกับผู้อื่น หากตนอยู่ในฐานะดีกว่ามักมองว่าเป็นบุญที่นำมา ส่วนคนด้อยกว่ามองว่าเป็นกรรมเก่า
- ความเชื่อมั่นในหลักนิติธรรมหรือกฎหมาย กฎหมายศักดิ์สิทธิ์เมื่อบังคับใช้กับคนอื่น ถ้าใช้กับตนจะมองหาความสัมพันธ์พิเศษกับผู้บังคับใช้กฎหมาย เช่นการคอร์ปชั่นเป็นสิ่งไม่ดี เมื่อคนอื่นเป็นผู้กระทำ แต่ตนเองทำเมื่อได้รับผลตอบแทนคุ้มค่า
- การรับฟังเสียงผู้อื่น การรับฟังเสียงส่วนใหญ่มักใช้เมื่อต้องการเสียงสนับสนุน แต่มักจะมองข้ามเรื่องการเคารพเสียงส่วนน้อย

ระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทยไม่เกี่ยวข้องหลักระบบฆาติบาล

- ผู้ใหญ่กับผู้น้อย ผู้น้อยให้ความเคารพ เชื่อฟังและเกรงใจ ไม่ปฏิบัติตามกฎตำหนิ
- ผู้ใหญ่ถูกคาดหวังจากผู้น้อยว่าเป็นคนใจถึง ใจกว้าง ประพฤติตัวดี ช่วยลูกน้องได้
- เกิดค่านิยม “กตัญญูกตเวที” ระบบอุปถัมภ์จึงไม่เอื้อต่อธรรมาภิบาล
- เกิดความไม่เท่าเทียม ไม่เสมอภาค สิทธิพิเศษ ติดสินบน หลีกเลียงกฎหมาย

เงื่อนไขการเกิดคอร์รัปชันในสังคมไทย

- ค่านิยม คนไทยมีระบบอุปถัมภ์ วัตถุนิยม บริโภคนิยมค่อนข้างสูง
- การแทรกแซงจากฝ่ายการเมืองในระบบราชการ เกิดความสัมพันธ์แบบเอื้อประโยชน์ระหว่างข้าราชการเมืองกับฝ่ายข้าราชการประจำ
- การซื้อสิทธิขายเสียงในการเลือกตั้ง
- ความล้าสมัยของกฎหมายหลายฉบับ ที่ก่อให้เกิดช่องว่างในการคอร์รัปชัน

คุณธรรม-จริยธรรมต่างกันอย่างไร

- อธิการบดีมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ขณะดำรงสมณศักดิ์พระเมธีธรรมาภรณ์ (พ.ศ. 2537) กล่าวว่า “คุณธรรมเป็นเรื่องของสัจธรรม ทำให้เกิดการประพฤติ ปฏิบัติดี ทำให้เกิดการรักษาศีล กระจายออกเป็นจริยธรรมและจรรยาบรรณ จริยธรรมจึงเป็นการดำเนินการให้สอดคล้องกับสัจธรรม จริยธรรมจึงเป็นหลักแห่งความประพฤติที่ดีงาม เพื่อประโยชน์ตนและสังคม”
- “คุณธรรมเป็นหลักความดีภายใน และจริยธรรมคือ การปฏิบัติตามหลักคุณธรรม ”

จริยธรรมตามความเข้าใจแบบตะวันออก

จริย = จร

จริยธรรม = เดินไปตามธรรม

จริยธรรม คือ ความจริงตามธรรมชาติที่สัมพันธ์กับมนุษย์ ในแง่ของการกระทำที่ก่อให้เกิดผลดี

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต)

แนวคิดคุณลักษณะ ในด้านคุณธรรม จริยธรรม

1. พื้นฐาน (เพียงพอ ทำได้) มีวินัย มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ เสียสละ มีวัฒนธรรมและมีจรรยาบรรณในอาชีพ
2. ก้าวหน้า (ทัน แสวงหา พัฒนา) เป็นแบบอย่างที่ดี เข้าใจผู้อื่น และเข้าใจโลก
3. เชิงรุก (ลึก เชื่อมโยง อนาคต) ส่งเสริมและชี้นำสังคม ให้ตระหนักถึงคุณธรรม จริยธรรม
4. เป็นเลิศ (เฉียบ เขียวชาญ เป็นเลิศ) อุทิศตนเพื่อส่วนรวม มีความกล้าหาญทาง จริยธรรม

การก่อเกิดและการพัฒนาจริยธรรม

โดยการหล่อหลอม และปลูกฝังผ่านกระบวนการกลุ่ม

เกลาทางสังคมโดย

- การอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว
- กระบวนการศึกษา
- ค่านิยมที่สั่งสมมาจากสังคม

มีสมาธิเกิดสติ

ปัญญาจากพันธุกรรม

เกิดความเชื่อ มีความรู้สึก ด้วยการกระทำเป็นพฤติกรรมในส่วนตัว

ความหมายของ“คุณธรรม (Morality/Virtue)

- ตามที่บัญญัติไว้ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542
- คุณธรรม คือสภาพคุณงามความดี เป็นคุณงามความดีทางความประพฤติและจิตใจซึ่งสามารถแยกออกเป็น 2 ความหมาย
 1. ความประพฤติดีงาม เพื่อประโยชน์สุขแก่ตนและสังคม มีพื้นฐานมาจากหลักศีลธรรมทางศาสนา ค่านิยมทางวัฒนธรรม ประเพณี หลักกฎหมาย จรรยาบรรณวิชาชีพ
 2. การรู้จักไตร่ตรองว่าอะไรควรทำ ไม่ควรทำ อาจกล่าวได้ว่า คุณธรรม คือ จริยธรรมแต่ละข้อที่นำมาปฏิบัติจนเป็นนิสัย เช่น เป็นคนซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีความรับผิดชอบ ฯลฯ

ความหมายของ“คุณธรรม (Morality/Virtue)

- คุณธรรม หมายถึง คุณสมบัติฝ่ายดีโดยส่วนเดียว เป็นที่ตั้งหรือเป็นประโยชน์แก่สันติภาพ หรือสันติสุขจึงเป็นที่ต้องการของมนุษย์
- คุณสมบัติที่ดี หรือคุณสมบัติที่เป็นธรรมของบุคคลอันเกิดจากการสั่งสอนของบิดามารดา ครู อาจารย์หรือเกิดจากขนบธรรมเนียมประเพณีที่ถ่ายทอดกันมา

รรรมมาภิบาล
Good Governance

พระปฐมบรมราชโองการ ในพิธีบรม
ราชาภิเษก ณ พระที่นั่งไพศาลทักษิณ
ในพระบรมมหาราชวัง
(วันที่ 5 พฤษภาคม 2493)

เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม
เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม

ทาน

ศีล

บริจาค

ความซื่อตรง(อาชชวะ)

ความอ่อนโยน(มัททวะ)

ความเพียร(ตบะ)

ความไม่โกรธ(อักโกธะ)

การไม่เบียดเบียน(อวิหิงสา)

ความอดทน(ขันติ)

ความเที่ยงธรรม(อวิโรธนะ)

ธรรมของผู้ปกครอง

ทศพิธราชธรรม

ทศพิธราชธรรม

๑. ทาน ได้แก่ การให้ทาน
๒. ศีล ได้แก่ การรักษาศีล การมีศีล
๓. บริจาค ได้แก่ การบริจาค และการเสียสละประโยชน์ส่วนตน
๔. อาชชวะ ได้แก่ ความซื่อตรง ความจริงใจ ความเที่ยงธรรม
๕. มัททวะ ได้แก่ ความสุภาพ อ่อนโยน
๖. ตบะ ได้แก่ ความเพียร
๗. อโกธะ ได้แก่ การระงับความโกรธ
๘. อวิหิงสา ได้แก่ ความไม่เบียดเบียน
๙. ขันติ ได้แก่ ความอดทน
๑๐. อวิโรธนะ ได้แก่ การหนักแน่นในธรรมและความถูกต้อง

หลักธรรมในทางพุทธศาสนา

ฌราวาสธรรมมีข้อปฏิบัติ ๔ ประการ คือ

- สัจจะ : ความซื่อสัตย์ต่อกัน
- ทมะ : การรู้จักข่มใจ
- ขันติ : ความอดทนทั้งกายและใจ
- จาคะ : ความรู้จักเสียสละและบริจาคให้แก่บุคคลที่ควรให้

- เน้นการพัฒนาคน
- ระเบิดจากข้างใน
- ปลุกจิตสำนึก
- พึ่งตนเองได้
- ความพอเพียง
- ขาดทุนคือกำไร
- ทำงานอย่างมีความสุข
- ค้มค่ามากกว่าค้มทุน
- บริการรวมที่จุดเดียว
- ปลุกป่าในใจคน
- การให้
- รู้ รัก สามัคคี

- ❖ ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ
- ❖ แก้ปัญหาเริ่มจากจุดเล็ก
- ❖ คำนึงภูมิสังคม
- ❖ พัฒนาอย่างองค์รวม ครบวงจร / บูรณาการ
- ❖ ไม่ติดตำรา ทำให้ง่าย มีลำดับขั้นตอน
- ❖ มุ่งประโยชน์คนส่วนใหญ่เป็นหลัก
- ❖ ประหยัด เรียบง่ายได้ประโยชน์
- ❖ ใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ
- ❖ การมีส่วนร่วม
- ❖ ซื่อสัตย์สุจริต จริงใจต่อกัน

ธรรมเนียมบาลของพระองค์ถูกหลอมรวมเป็นพระจริยวัตรและพระราชกรณียกิจ นานปีการ

- ทรงปฏิบัติตามหลักทศพิธราชธรรมอย่างเคร่งครัด
- ทรงเป็นต้นแบบต่อพระโอรส
- แนวคิดเศรษฐกิจแบบพอเพียง ในหลวงทรงแนะนำและปฏิบัติให้เป็นแบบอย่างต่อพสกนิกร
- ชี้ให้เห็นว่า สังคมที่มีความสุข ไม่ใช่จะต้องเป็นสังคมที่มีเงินมากมาย
- ความสุขของสังคมเกิดจากความมีเสถียรภาพ มั่นคงในชีวิตความเป็นอยู่

ธรรมเนียมบาลของพระองค์ถูกหลอมรวมเป็นพระจริยวัตร และพระราชกรณียกิจนานปีการ

- ทรงปฏิบัติตามหลักทศพิธราชธรรมอย่างเคร่งครัด
- ทรงเป็นต้นแบบต่อพระโอรส
- แนวคิดเศรษฐกิจแบบพอเพียง ในหลวงทรงแนะนำและปฏิบัติให้เป็นแบบอย่างต่อพสกนิกร
- ชี้ให้เห็นว่า สังคมที่มีความสุข ไม่ใช่จะต้องเป็นสังคมที่มีเงินมากมาย
- ความสุขของสังคมเกิดจากความมีเสถียรภาพ มั่นคงในชีวิตความเป็นอยู่

พระราชนิพนธ์ เรื่องพระมหาชนก

พระราชทานแนวคิดสำหรับผู้นำในยุคปัจจุบัน

- ในยามวิกฤตต้องคิดพึ่งตนเองก่อน เทวดาจะช่วยเฉพาะผู้ที่ช่วยตนเองก่อนเท่านั้น
- การที่จะประสบความสำเร็จได้ ต้องมีความเพียรอันบริสุทธิ์
- เศรษฐกิจที่มั่นคงมาจากการอนุรักษ์และเพิ่มพูนทรัพยากรเท่านั้น
- ประเทศจะพัฒนาได้ ต้องปฏิรูปการเรียนรู้ของมนุษย์ให้หลุดพ้นจากอวิชชา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นแบบอย่างในทุกๆ ด้าน

- ทรงมีพระจริยธรรม เมตตาธรรม ทรงห่วงใยพสกนิกร แม้ต้องทรงเผชิญกับความยากลำบากในถิ่น ทุรกันดาร จริงอยู่ที่โดยพระอิสริยยศแล้ว พระองค์ทรง มีอำนาจมากมาย
- สิ่งที่หลอมรวมคนไทยทุกหมู่เหล่า ให้จงรักภักดี เคารพเทิดทูนพระองค์ยิ่งชีวิต ตัวเอง นั่นคือพระบารมี ที่สะท้อนถึงคุณลักษณะทางบุคลิกของพระองค์ ซึ่งกอปรไปด้วยพระปรีชาญาณและพระจริยวัตรอันงดงาม

พระราชดำรัสพระราชทานใบปรีบวงสรวง สมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้า เมษายน ๒๕๒๕

“..คุณธรรมที่ทุกคนควรจะศึกษาและน้อมนำมาปฏิบัติ

- การรักษาความสัตย์ ความจริงใจต่อตัวเอง ที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม
- การรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัตย์ความดีนั้น
- การอดทน อดกลั้น และอดออม ที่จะไม่ประพฤติล่วงความสัตย์สุจริต ไม่ว่าจะด้วยเหตุประการใด
- การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักเสียสละประโยชน์ส่วนน้อยของตน เพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง...”

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯพระราชทานคุณธรรมสำหรับผู้บริหารประเทศไว้ ๔ ประการ

- การรักษาความลับ ความจริงใจต่อตนเองที่จะปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็น ประโยชน์และเป็นธรรม
- การรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเองไม่ให้เกิดประพัตติล่วงความสุจริต ไม่ว่าจะด้วยเหตุประการใด
- การอดทนอดกลั้นและอดออมที่จะไม่ประพัตติล่วงความสุจริตไม่ว่าจะ ด้วยเหตุประการใด
- การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของ ตนเพื่อประโยชน์ส่วน ใหญ่ของบ้านเมือง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

- พระองค์ปรารถนาสิ่งใดก็ได้ แต่พระองค์กลับไม่ได้ใช้อิทธิฤทธิ์ตรงนั้น
- ทรงมีพระจริยวัตรที่เรียบง่าย สมถะ ซึ่งถือเป็นการสอนพสกนิกรของพระองค์อย่างดีที่สุด
- ไม่เคยมีกฎหมายบัญญัติไว้ว่า เป็นพระมหากษัตริย์แล้วต้องเสียสละพระองค์ ถึงเพียงนี้
- เราจะปกครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” หรือการดำรงพระองค์ปฏิบัติตามหลักทศพิธราชธรรมก็ตาม ในฐานะพระประมุขประกาศออกมาแล้ว ถ้าไม่ทำตามสิ่งเหล่านั้น พระองค์ก็สามารถทำได้ แต่สำหรับพระองค์ทรงเลือกที่จะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์อย่างเข้มงวดเรื่อยมา

“ คุณธรรมหมายถึงคุณลักษณะที่ทำให้ปัจเจกบุคคลมุ่งไปสู่ความสำเร็จของชีวิต อันเป็นจุดมุ่งหมายแห่งชีวิตของตน ทั้งที่เป็นจุดมุ่งหมายตามธรรมชาติ ”

อริสโตเติล (Aristotle 384-322 ac.)

นักปรัชญาโฮเมอร์ (Homer)

นักปรัชญาชาวกรีกให้คำนิยาม“คุณธรรม”ว่า
“คุณธรรมหมายถึงลักษณะที่ทำให้ปัจเจกบรรลุถึงหน้าที่ของตนในสังคม”

บริบทของปรัชญากรีก

นิยามว่า “*คุณธรรมเป็นสิ่งที่สำคัญสูงสุด*”

คุณธรรม ย่อมดำเนินไปเพื่อบรรลุหน้าที่อันเหมาะสมของแต่ละสิ่ง

ความดีหรือคุณธรรม ของสิ่งต่างๆ จะแตกต่างกันออกไปตามสภาพความเป็นจริงของแต่ละสิ่งนั้น เพราะแต่ละสิ่งย่อมมีจุดมุ่งหมายในตนเองทั้งสิ้น

Tony Blair นายกรัฐมนตรีของอังกฤษ

สนใจในการปฏิบัติงานของส่วนราชการต่างๆ ได้ประชุมหารือกับรัฐมนตรีกระทรวงต่างๆ ในการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานว่าบรรลุเป้าหมายหรือไม่

การปฏิบัตินั้นได้รับการยกย่อง จาก **Steve Kelman** อาจารย์มหาวิทยาลัย **Harvard** ว่า “สหราชอาณาจักร คือ ประเทศที่มีพลังความคิดของการปรับปรุงการปฏิบัติงานภาครัฐ”

ประเภทอวัจนคุณปลุกฝังศีลธรรม ๗ ประการตั้งแต่วัยเยาว์

๑. สัจจะ พุทความจริง (Truth)
๒. ความซื่อสัตย์สุจริต (Honesty)
๓. ความระลึกในหน้าที่ (Sense of duty)
๔. ความอดกลั้น (Patience)
๕. ความเป็นธรรม (Fair play)
๖. ความเอาใจเขามาใส่ใจเรา (Consideration for others)
๗. เมตตาธรรม (Kindness)

การปลูกฝังคุณธรรมในสังคมอังกฤษ

- Integrity
 - การยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรม (ศ.ธานีรินทร์ กรัยวิเชียร)
 - Wholeness หรือ ความเป็นคนเต็มคน
- ศาสตราจารย์สตีเฟน แอล. คาร์เตอร์ แห่งมหาวิทยาลัยเยล สหรัฐอเมริกาเสนอว่า การที่บุคคลจะมี “Integrity” จะต้องมีการปฏิบัติครบ 3 ขั้นตอน
 - พินิจพิเคราะห์แยกแยะว่าสิ่งใดเป็นสิ่งที่ถูกต้อง
 - ปฏิบัติตามสิ่งที่ตนเชื่อว่าถูกต้องอย่างเคร่งครัด
 - ประกาศให้ผู้อื่นได้รับทราบโดยทั่วกันว่าตนได้ปฏิบัติเช่นนั้น

๗ แนวทางสู่การปลูกฝังคุณธรรมนำชีวิตสู่สังคม

๑. ปลูกฝังการใช้คุณธรรมนำชีวิต
๒. การสร้างค่านิยมยึดมั่นในความถูกต้องเที่ยงธรรม
๓. การตระหนักถึงความรับผิดชอบในหน้าที่
๔. สร้างศรัทธาต่อกฎหมายและเคารพต่อกฎเกณฑ์
๕. ปลูกแนวคิดเคารพต่อสิทธิของผู้อื่นและสิทธิสาธารณะ
๖. มุ่งมั่นค่านิยมการรักงานและทุ่มเททำงานหนัก
๗. ส่งสอนลูกหลานให้ประหยัดอดออม

ที่มาจากการกล่าวปาฐกถาพิเศษเรื่อง “แนวทางการฟื้นฟูคุณธรรมของสังคมไทย” ของศ.นพ.เกษม วัฒนชัย องคมนตรี ในการประชุมสมัชชาคุณธรรมภาคกลาง และการสัมมนาทางวิชาการ ครั้งที่ 7 ประจำปี 2557

ผู้นำ

ผู้นำกับคุณธรรม

คุณธรรมสำหรับผู้นำ

- ประการที่ 1 ความอดทน
- ประการที่ 2 ความเป็นนักสู้
- ประการที่ 3 ความเป็นผู้ตื่น
- ประการที่ 4 ความขยันหมั่นเพียร
- ประการที่ 5 เมตตากรุณา
- ประการที่ 6 ความยุติธรรม
- ประการที่ 7 การหมั่นตรวจตรากิจการงาน
- ประการที่ 8 ความซื่อสัตย์สุจริต

คุณธรรมสำหรับผู้นำ : ๑. ความอดทน

- ความอดทน
- การห้ามจิตใจ เมื่อได้พบกับเหตุการณ์อันจะก่อให้เกิดเรื่องหรือการแสดงกิริยาที่ไม่ดีออกมา
- ต้องมีความอดทน ไม่หุนหันพลันแล่น เช่น อดทนต่อความยากลำบากในขณะที่ทำงาน
- ไม่เห็นแก่ความหนาว ความร้อน เข้าส่ายบายคำ อดทนต่อความเจ็บไข้ได้ป่วย ไม่ทุรนทุรายจนเกินไป
- อดทนต่อความเจ็บใจในเมื่อคนอื่นทำสิ่งที่ไม่น่าพอใจให้แก่ตน ไม่ด่วนโกรธ

คุณธรรมสำหรับผู้นำ - ๒. **ความเป็นนักสู้**

- ความเป็นนักสู้
- มีความเข้มแข็ง กล้าหาญ หนักเอาเบาสู้
- มุ่งความสำเร็จกิจการงานเป็นที่ตั้ง
- ไม่หลงคำยอ ไม่ท้อคำติ มุ่งมั่นฝ่าฟันอุปสรรคปัญหาต่างๆ
- ปฏิบัติงานทุกอย่างให้บรรลุเป้าหมาย

คุณธรรมสำหรับผู้นำ - ๓. ความเป็นผู้ต้น

- ความเป็นผู้ต้น
- เป็นคนต้นตัวอย่างไวต่อปัญหาตลอดเวลา
- มีความคิดก้าวหน้า ริเริ่มสร้างสรรค์
- มีความคิดยืดหยุ่น
- มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล สามารถที่จะนำความคิดออกมาใช้ให้ทันต่อสถานการณ์และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เฉพาะหน้า

คุณธรรมสำหรับผู้นำ - ๔. ความขยันหมั่นเพียร

- ความขยันหมั่นเพียร
- มีความวิริยะอุตสาหะ
- มีความจริงใจในการปฏิบัติหน้าที่
- ไม่เป็นทาสของความเกียจคร้าน
- มีความกระตือรือร้นอยู่ตลอดเวลา

คุณธรรมสำหรับผู้นำ - ๕. ความเมตตากรุณา

- เมตตากรุณา
- มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือเกื้อกูล
- โอบอ้อมอารีในลักษณะสงเคราะห์ อนุเคราะห์
- บูชาคุณความดี แล้วแต่เวลา สถานที่ และบุคคล
- มีความรักและความหวังดีเป็นที่ตั้ง

คุณธรรมสำหรับผู้นำ - ๖. ความยุติธรรม

- ความยุติธรรม
- มีความเที่ยงธรรม เสมอภาคในคนทุกประเภท
- ไม่แบ่งแยกพวกเขาพวกเรา ไม่มีอคติ
- ไม่มีความลำเอียง ซึ่งความลำเอียงนี้ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ 4 อย่าง คือ ลำเอียงเพราะความรัก ความโกรธ ความกลัว และความหลง
- การพิจารณาเลื่อนตำแหน่งก็พิจารณาจากความรู้ ความสามารถและคุณธรรมความดี
- ผู้นำที่ปฏิบัติได้ดั่งนี้ย่อมเป็นที่รักของหมู่ชน ได้คนที่มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรมความดี มาเป็นบริวาร อยู่เสมอ

คุณธรรมสำหรับผู้นำ - ๗. หมั่นตรวจตรากิจการงาน

- การหมั่นตรวจตรากิจการงาน
- สอดส่องดูแลกิจการงานอยู่เสมอ เมื่อพบข้อบกพร่องก็รีบแก้ไข ปล่อยไว้จะลำบากในการแก้ไข
- ตรวจตราดูลำดับความสำคัญของงานว่างานไหนควรทำก่อนหลัง
- งานไหนสำคัญก็ควรทำงานนั้นก่อน งานไหนควรทำเอง งานไหนควรแบ่งมอบหมายให้คนอื่นรับผิดชอบ
- ต้องรู้จักแบ่งงานให้ถูกต้องกับคน คนที่มีความรู้ ความถนัดสามารถในเรื่องไหน ก็มอบหมายเรื่องนั้นให้ทำ

คุณธรรมสำหรับผู้นำ - ๘. ความซื่อสัตย์สุจริต

- ความซื่อสัตย์สุจริต
- มีความซื่อตรง
- มั่นคงอยู่ในศีลธรรม
- มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น
- มีความสุจริตทางกาย ทางวาจา และทางใจ

จริยธรรมตามความเข้าใจแบบตะวันตก

จริย = จร

จริยธรรม = เดินไปตามธรรม

จริยธรรม คือ ความจริงตามธรรมชาติที่สัมพันธ์กับมนุษย์ ในแง่ของการกระทำที่ก่อให้เกิดผลดี

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต)

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ว่า

“ บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้นำ ถ้าประพฤติไม่เป็นธรรม คนทั้งหมดทำตามอย่าง ประเทศชาติจึงเดือดร้อน

แต่ถ้าประพฤติเป็นธรรม คนทั้งหมดจะประพฤติตามอย่างบ้าง ประเทศชาติจะมีแต่ความเจริญรุ่งเรือง

เปรียบเสมือนกับฝูงโคที่กำลังข้ามฟาก ถ้าโคจ่าฝูงนำไปคด โคทั้งหมดเดินคดเคี้ยวตาม หากโคจ่าฝูงนำไปตรง โคทั้งหมดก็ไปตรง ฉะนั้น ”

หลักธรรมในทางพุทธศาสนา

ฆราวาสธรรมมีข้อปฏิบัติ ๔ ประการ คือ

- สัจจะ : ความซื่อสัตย์ต่อกัน
- ทมะ : การรู้จักข่มใจ
- ขันติ : ความอดทนทั้งกายและใจ
- จาคะ : ความรู้จักเสียสละและบริจาคให้แก่บุคคลที่ควรให้

คุณธรรม – จริยธรรม

- มรรค 8 แห่งการส่งเสริมคุณธรรม - จริยธรรม ประกอบด้วย
 - ผู้ปกครองทุกๆ ระดับต้องตั้งอยู่ในความถูกต้อง
 - ครอบครัวอบอุ่น
 - ชุมชนเข้มแข็ง
 - การมีสัมมาชีพเต็มพื้นที่
 - การมีสปิริตแห่งการเป็นอาสาสมัครเต็มแผ่นดิน
 - ส่งเสริมการพัฒนาจิตให้เป็นวิถีชีวิต
 - การศึกษาที่เข้าถึงความดี
 - การสื่อสารความดี

หัวใจวันเป็นหลักจริยศาสตร์ของผู้ปกครอง มี 5 ประการ คือ

เหยิน คือ ความเมตตา กรุณา

ยิ คือ ความถูกต้อง

ลิ คือ ความเหมาะสม

ชี คือ ปัญญา

ซุน คือ ความเป็นผู้ที่ไว้วางใจได้

จริยธรรมในสังคมจีน

- หลักจริยธรรมที่เรียกว่า หฺลี่ หรือธรรมเนียมปฏิบัติ
- ไม่ใช่กฎหมาย แต่เป็นพันธะทางด้านจริยธรรมที่แต่ละบุคคลในสังคม จะต้องปฏิบัติเพื่อให้เกิดความกลมกลืนและความสุขในสังคม ...
- จีนถือว่าเป็นศีลธรรมของแต่ละคนเป็นเครื่องหมายของผู้มีวัฒนธรรม “ความเป็นจีน”

ปรัชญาจีน

(รศ.ดร.นิยาม รัฐอมฤต)

- ขงจื๊อ (511-479 ปีก่อนคริสตกาล)
 - วางรากฐานให้คุณธรรมปกครองบ้านเมือง
 - มองว่า ผู้ปกครองแย่งชิงอำนาจ จึงทำให้บ้านเมืองเดือดร้อน
 - บ้านเมืองจะเรียบร้อย หากทุกฝ่ายเคารพกติกา และทำหน้าที่ของตนให้สมบูรณ์

แนวทางแก้ไขปัญหาความวุ่นวายในทัศนะขงจื๊อ

- ต่างฝ่ายต่างทำหน้าที่ของตนเอง
- ผู้ปกครองทำหน้าที่เป็นแบบอย่างของประชาชน
- ไม่ใช้อำนาจบาทใหญ่ แต่ต้องใช้การอบรมสั่งสอนเป็นหลัก
- แต่งตั้งคนดีให้ปกครองบ้านเมือง
- เป้าหมายของผู้ปกครองคือ ความอยู่ดีกินดีของประชาชน
- หน้าที่สำคัญที่สุดของผู้ปกครองคือ เศรษฐกิจดี รองลงมาคือการศึกษา

หลักจริยธรรมของบงจิว

บงจิวสอนให้คนประพฤติตามแบบของ “ลี้” ซึ่งถือเป็นความสำคัญสูงสุดในการจัดระเบียบและกฎเกณฑ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ ระหว่างมนุษย์ 5 ประการคือ

1. ระหว่างผู้ปกครองกับประชาชน
2. ระหว่างบิดากับบุตร
3. ระหว่างสามีกับภรรยา
4. ระหว่างเพื่อนกับเพื่อน
5. ระหว่างผู้ใหญ่กับผู้น้อย

ลี้ หมายถึง ความประพฤติที่เหมาะสม ความสุภาพอ่อนน้อม ความเป็นระเบียบของสังคมที่ทุกอย่างสมบูรณ์ เป็นกฎเกณฑ์ของสังคมที่จะช่วยให้ทุกสังคมสงบสุขเกิดสันติสุข

หลักจริยธรรมของบงจ๊อ

- ชีวิตทางเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา และการเมือง เป็นหนึ่งอันเดียวกันแยกกันไม่ออก
- อุดมคติของทุกสิ่ง มีจุดศูนย์กลางอยู่ที่จริยศาสตร์หรือศีลธรรม
- ถือว่าโลหิตแห่งชีวิต คือ ความรัก กระดูกสันหลังแห่งชาติ คือ คุณธรรม
- ถ้าปราศจากคุณธรรมชีวิตก็ไม่อาจดำรงอยู่ได้ และถ้าปราศจากความรัก ชีวิต ก็คือความตาย
- การพัฒนาชีวิตจึงขึ้นอยู่กับการพัฒนาคุณธรรม
- ชีวิตจะรุ่งเรืองเมื่อคุณธรรมรุ่งเรือง ชีวิตจะแพร่ขยายเมื่อความรักแพร่ขยาย

หลักจริยธรรมของบงจ๊ว

- เห็นว่าชีวิตทางเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา และการเมือง เป็นหนึ่งอันเดียวกันแยกกันไม่ออก
อุดมคติทางเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา และการเมือง มีจุดศูนย์กลางอยู่ที่จริยศาสตร์หรือ
ศีลธรรม ท่านถือว่า โลกहितแห่งชีวิต คือ ความรัก ภาระดุกสันหลังแห่งชาติ คือ คุณธรรม
- ถ้าปราศจากคุณธรรมชีวิตก็ไม่อาจดำรงอยู่ได้ และถ้าปราศจากความรัก ชีวิต ก็คือความตาย
การพัฒนาชีวิตจึงขึ้นอยู่กับการพัฒนาคุณธรรม ชีวิตจะรุ่งเรืองเมื่อคุณธรรมรุ่งเรือง ชีวิตจะ
แพร่ขยายเมื่อความรักแพร่ขยาย

ทัศนคติของบงจ๊ว

- ธรรมชาติของมนุษย์ไม่แตกต่างกัน แต่การอบรมสั่งสอนทำให้มนุษย์แตกต่างกัน
- การศึกษาช่วยยกระดับคุณภาพของประชาชนและยกระดับวัฒนธรรมของสังคม
- ผู้ปกครองต้องฟังความต้องการของประชาชน และใช้วิธีการปกครองแบบทางสายกลาง

หลักจริยธรรมของศาสนาเต๋า

- ศาสนาเต๋าเป็นศาสนาที่ยิ่งใหญ่ศาสนาหนึ่ง ศาสดาชื่อเล่าจื่อ มีคัมภีร์ชื่อ “เต๋า เต็ก เก็ง”
- “เต๋า” มีความหมายหลายอย่าง แต่ที่ยอมรับกันมากคือ ที่หมายถึงธรรมชาติ หรือธรรมชาติผู้สร้างที่ยิ่งใหญ่ (Great Creating Natures)
- หลักจริยธรรมของเต๋าเน้นธรรมชาติและชีวิต เต๋าเชื่อว่า “ความดีสูงสุดเปรียบเสมือนน้ำก่อเกิดประโยชน์กับทุกสิ่งโดยไม่แข่งขันกับใคร” ความสุขของเต๋าคือความสุขของบุคคลผู้ไม่หวังในสิ่งใดเลย
- บาปหนักที่สุดคือความอยากครอบครองทรัพย์สิน และการขาดความพึงพอใจ นั่นก็เป็นคำสาปเหนือคำสาปทั้งปวง

หลักจริยธรรมของศาสนาเต๋า

- คำสอนของศาสนาเต๋า มี 4 ประการ
 1. จื่อใจ คือ การรู้จักตัวเองให้ถูกต้อง
 2. จื่อเซง คือ ชนะตนเองให้ได้
 3. จื่อจก คือ มีความรู้จักพอด้วยตนเอง
 4. จื่ออีเต๋า คือ มีเต๋าเป็นอุดมคติ

ศาสนาเต๋ามีศาสดาชื่อเล่าจื่อมีคัมภีร์“เต๋า เต็ก เก็ง”

“เต๋า” มีความหมายที่ยอมรับกันมากคือธรรมชาติและชีวิต เป็นผู้สร้างที่ยิ่งใหญ่

จริยธรรมของเต๋านั้นธรรมชาติเชื่อว่า “ความดีสูงสุดเปรียบเสมือนน้ำก่อนเกิดประโยชน์กับทุกสิ่งโดยไม่แข่งขันกับใคร” ความสุขของบุคคลคือผู้ไม่หวังในสิ่งใดเลย บาปหนักที่สุดคือความอยากครอบครองทรัพย์สิน และการขาดความพึงพอใจ คำ

ตำสอนของศาสนาซันโต

การปฏิบัติเพื่อความดีอันสูงสุด 4 ประการ

1. มีความคิดแจ่มใส(อากากิ โคโกโระ)
2. มีความคิดบริสุทธิ์สะอาด(คิโยกิ โคโกโระ)
3. มีความคิดถูกต้อง(ทาคาซิกิ โคโกโระ)
4. มีความคิดเที่ยงตรง(นาโอกิ โคโกโระ)

• ข้อห้ามและข้อแนะนำให้ปฏิบัติ 13 ประการ

1. อย่าละเมิดบัญญัติของพระเจ้า
2. อย่าลืมห่วงผูกพันอันดีต่อบรรพบุรุษ
3. อย่าล่วงละเมิดบัญญัติของรัฐ
4. อย่าลืมห่วงกรุณาอันลึกซึ้งของพระเจ้าที่คอยปกป้องอันตราย
5. อย่าลืมห่วงว่าโลกเป็นครอบครัวเดียวกัน
6. ถ้าใครโกรธอย่าโกรธตอบ
7. อย่าเกียจคร้านในกิจการทั้งปวง
8. อย่าเป็นคนตีเตียนคำสอน
9. จงทำจิตใจให้ยุติธรรมเพื่อปกครองตนเอง
10. จงกรุณาต่อคนทั้งหลายยิ่งกว่ากรุณาตนเอง
11. จงคิดให้เกิดความสุขใจ และหาความรู้ให้แก่ชนทั้งหลาย
12. จงปฏิบัติต่อบิดามารดาด้วยความเคารพ
13. จงปฏิบัติตนเป็นพี่น้องของคนทั้งหลาย

หลักจริยธรรมของศาสนาเซน

ปณิญาหรือข้อปฏิบัติพื้นฐาน 5 ประการที่สอนให้งดเว้นสิ่งที่ไม่ดีไม่งาม

1. อหิงสา คือ ความไม่เบียดเบียน ไม่ทำลายชีวิต
2. สัตยะ คือ ความสัตย์ไม่พูดเท็จ
3. อัสนียะ คือ การไม่ลักขโมย
4. พรหมจริยะ คือ การประพฤติพรหมจรรย์
5. อปริครหะ คือ การไม่ละโมภ ไม่อยากได้สิ่งต่าง ๆ

หลักเมตตากรุณา 4 คือ หลักธรรมที่ปฏิบัติต่อผู้อื่นมี 4 ประการ

1. มีความกรุณาโดยไม่หวังผลตอบแทน
2. ยินดีในความได้ดีของผู้อื่น
3. มีความเห็นใจในความทุกข์ยากของผู้อื่น
4. มีความกรุณาต่อผู้ทำผิด

ระบบเศรษฐกิจแบบมีศีลธรรม

- แนวคิดสมัยใหม่ เชื่อว่าจำเป็นต้องมีศีลธรรม และจะทำให้เศรษฐกิจอยู่ได้
- ตัวอย่างระบบเศรษฐกิจที่เรียกได้ว่ามีศีลธรรมเป็นศูนย์กลาง เช่น ภูฏาน ไม่ว่าจะเรื่อง ความสุขมวลรวมประชาชาติ (GDH) และที่นั่นยังยึดหลักศาสนาเป็นแกนกลาง

จริยศาสตร์ในแบบของ อิมมานูเอล คานท์ (Immanuel Kant)

นักปรัชญาชาวเยอรมัน แคว้นปรัสเซีย

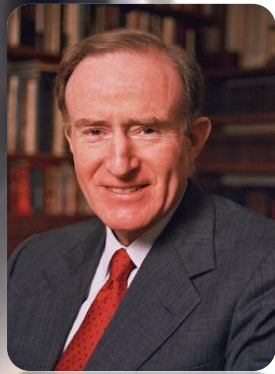
- จริยศาสตร์ คือความนึกในจริยธรรมหรือความสำนึกถึงความผูกพันทางศีลธรรมอันชวนให้มนุษย์ประพฤติชอบต่อกัน”
- การทำตามพันธะหน้าที่หรือกฎศีลธรรมเพราะเรารู้ว่าเป็นสิ่งที่ดี และเมื่อเรารู้ว่าเป็นสิ่งดี เราก็ความปรารถนาที่จะกระทำ
- หากไม่มีความปรารถนาที่จะกระทำตามกฎศีลธรรม หรือปราศจากเจตนาดี ก็จะไม่มีการทำตามกฎศีลธรรม
- เราสามารถสำนึกถึงกฎศีลธรรม (หรือเรามี **Ideas of reason**) ความปรารถนาหรือเจตนาที่จะกระทำตามกฎดังกล่าวก็จะเกิดขึ้น แม้ว่าในคนที่เลวที่สุดก็ต้องรู้สึกถึงความปรารถนานั้น เพียงแต่ว่าความเข้มข้นจะมีอยู่ในระดับใดเท่านั้น

แนวคิดทางด้านเศรษฐศาสตร์ของอาดัม สมิธ (Adam Smith)

- Adam Smith นักเศรษฐศาสตร์ที่ถือว่าเป็นบิดาแห่งทุนนิยมเสรี กล่าวว่า “ **สังคมนใดที่คนส่วนใหญ่ยากจน และมีความทุกข์ สังคมนั้นไม่อาจจะเจริญงอกงามและมีความสุขได้** ”
- “**ความเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน**” (self interest) ของปัจเจกบุคคลที่เมื่ออยู่ภายใต้กลไกตลาดเสรี จะทำงานให้เกิดความมั่งคั่งต่อสังคมโดยรวม และเปรียบเทียบว่ากลไกดังกล่าวว่าเป็น “**มือที่มองไม่เห็น**” (invisible hand) ที่ชักจูงให้คนทำงานเพื่อสร้างความมั่งคั่งให้ประเทศ โดยแต่ละคนมีเป้าหมายที่ผลประโยชน์ส่วนตัวเป็นหลัก
- ในหนังสือชื่อ The Theory of Moral Sentiments (ค.ศ.1759) ได้อธิบายว่า “**ความเห็นอกเห็นใจ** (sympathy)” เป็นสิ่งจำเป็นที่จะนำไปสู่ประโยชน์สุขโดยรวมของสังคม

แนวคิดของเบนจามิน ฟรีดแมน

อดีตหัวหน้าคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด

- เขียนหนังสือ “The moral consequences of economic growth” เกี่ยวกับผลกระทบทางศีลธรรมของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ
- เขาได้เขียนไว้ว่า “การเจริญเติบโตซึ่งมีฐานอย่างกว้าง คือโตแบบมีคนในสังคมจำนวนมากได้รับประโยชน์ ไม่ใช่โตแบบกระจุกตัว นอกจากจะช่วยทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของคนในทางวัตถุดีขึ้นแล้ว ยังไปช่วยหลายๆ เรื่องที่เป็นเรื่องทางสังคมด้วย เช่น เรื่องของประชาธิปไตย เรื่องของความอดทนอดกลั้นต่อผู้อื่นที่มีความแตกต่าง”

ที่มาจาก: บทความของ ดร.สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ ผู้อำนวยการวิจัย สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ)
งานสวนโมกข์เสวนาสัจธรรมครั้งที่ 11 "ระบบเศรษฐกิจที่มีศีลธรรม ผันไปหรือเปล่า?"

แนวคิดคุณลักษณะ: ในด้านคุณธรรม จริยธรรม

1. พื้นฐาน (เพียงพอ ทำได้) มีวินัย มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ เสียสละ มีวัฒนธรรมและมีจรรยาบรรณในอาชีพ
2. ก้าวหน้า (ทัน แสวงหา พัฒนา) เป็นแบบอย่างที่ดี เข้าใจผู้อื่น และเข้าใจโลก
3. เชิงรุก (ลึก เชื่อมโยง อนาคต) ส่งเสริมและชี้นำสังคม ให้ตระหนักถึงคุณธรรม จริยธรรม
4. เป็นเลิศ (เฉียบ เขียวชาญ เป็นเลิศ) อุทิศตนเพื่อส่วนรวม มีความกล้าหาญทางจริยธรรม

ขอบคุณครับ

แลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือถามคำถามเพิ่มเติมได้ที่

www.facebook.com/ekkachai.srivilas
www.elifesara.com

